СЕЛЕКЦИЈА

СЕЛЕКЦИЈА

“одабирање, усмеравање и усавршавање потенцијалног спортисте у одређеној спортској грани или дисциплини” (Параносић, 1977)

- Спорт је област, која је окренута пракси и самим тим је врло изражено интересовање за предвиђањем понашања одређених особина у реалним ситуацијама спортског тренинга и такмичења.

- Комбинација урођених морфолошких и функционалних способности = ***НАДАРЕНОСТ (ТАЛЕНАТ)*** за одређену спортску грану.

- *Тренер* мора поседовати научне информације о стеченим и урођеним особинама личности у чијој суштини лежи одговор на питање успешности у одређеној спортској грани.

- Лоша процена (прогноза) онемогућава преусмеравање спортисте на друге спортске гране.

- Спрега науке и спорта у процесу селекције:

1. Адекватан стручни кадар,

2. Поседовање најсавременијих сазнања науке о орјентацији и селекцији.

ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ СЕЛЕКЦИЈЕ

1. Способности

“све урођене функционалне особине човека (вегетативне, сензорне, моторичке, биохемијске, интелектуалне) које се међусобно разликују на различитим нивоима функционисања”.

(Илјин, И.П., 1985)

2. Предиспозиције

- Скуп свих психичких и физиолошких особина које су условљене посебно централним нервним системом (Крутецки, 1972),
- Предиспозиције обједињују снагу, лабилност и биланс нервних процеса. То даље значи да полазе од типолошких карактеристика нервног система (Темплов, 1972)

3. Емоционално стање узбуђености

- Лако довођење у стање емоционалне наклоности према спољашњим и унутрашњим надражајима, импулсивност, лабилност, ригидност. Све ово називамо својствима - ***ТЕМПЕРАМЕНТА.***

Биолошки фактори селекције

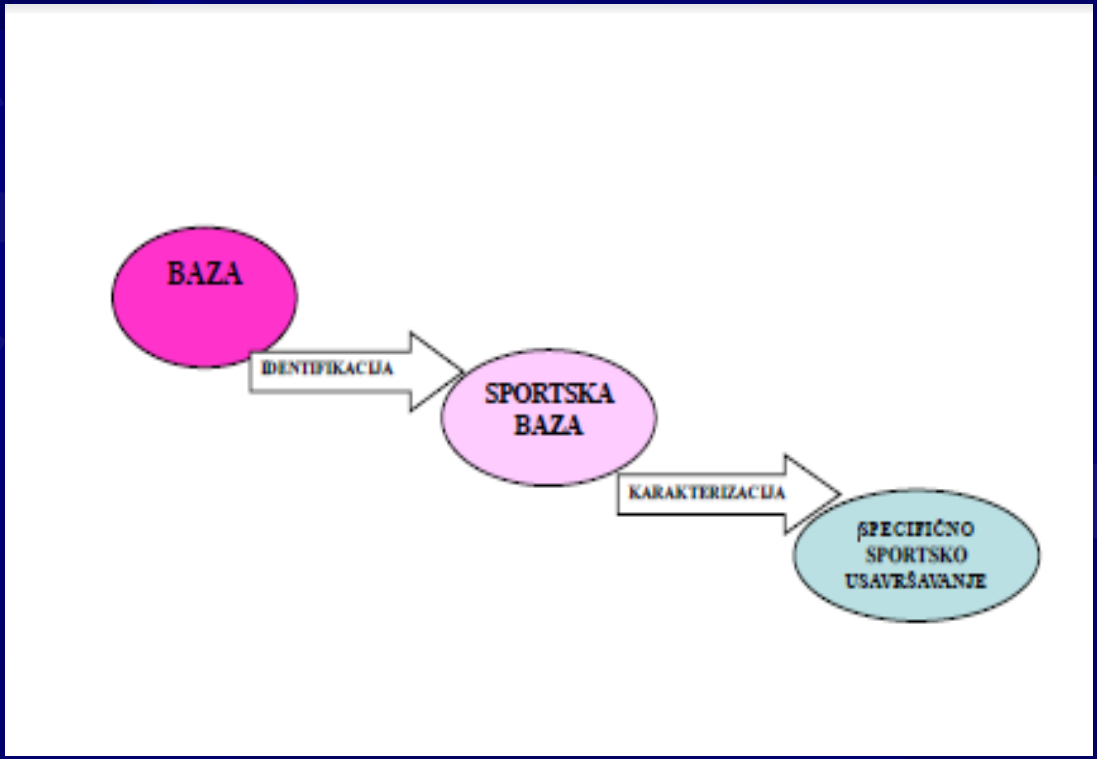
1. Морфолошке карактеристике
2. Физиолошки фактори
3. Биолошка зрелост
4. Прогностички фактори
5. Морална страна

Организација селекције

1. ***Спортска орјентација*** – спортско-педагошки процес који укључује: откривање талената, њихово усмеравање према одређеном спорту и увођење у почетне фазе специјализованог спортског тренинга;
   - СПОНТАНА И ОРГАНИЗОВАНА СЕЛЕКЦИЈА
2. ***Селекција*** – процес периодичног одабирања најбољих спортиста на различитим етапама њиховог спортског усавршавања;
3. ***Формирање тимова и екипа*** – процес организовања, комплетирања и усавршавања спортског колектива за учествовање на такмичењима.

- **Селекција у спорту подразумева вишестепени процес који започиње идентификацијом спортског талента (одабир, рани избор), а наставља се усавршавањем спортског талента (усмеравање, одређивање спортске специјализације).**

ИДЕНТИФИКАЦИЈА

- Први, или примарни вид селекције, који се назива идентификација талената, има за циљ препознавање спортских талената из што је могуће веће почетне групације неспортске популације.

- Под неспортском популацијом се подразумевају деца која још увек нису под утицајем плански и програмски одређеног тренажног процеса, дакле деца старијег предшколског и најмлађег школског узраста.

- Бројност почетне групације (базе) је питање са којим се суочава свака средина и заједно са квалитетним стручним кадром је највећи проблем целокупног процеса селекције.

- На овом нивоу, проблемом селекције се у последње време баве тзв. спортске школе, спортски кампови, вишестране дечије спортске школе, итд.

КАРАКТЕРИЗАЦИЈА

- Други, или секундарни ниво селекције - карактеризација, има за циљ препознавање спортске особености (високоспецифичних потенцијала) талента, на основу којих се спроводи усмеравање према конкретним спортским дисциплинама или њиховим групацијама.

- На овом нивоу, селекција се спроводи у специјализованим спортским школама, које се налазе при одређеним спортским друштвима или клубовима.

ПРОЛОНГИРАНА СЕЛЕКЦИЈА

- **Селекција у спорту има условно трећи и финални корак (терцијарни ниво), који није дат у шеми, а најчешће се назива пролонгирана селекција.**

- **Њен задатак је** (за разлику од прва два корака, у којима се таленат препознаје, открива и карактерише, усмерава) **да сваком већ селектираном појединцу одреди пуну специфичност, посебно у екипним спортовима.**

- Батерија мерних инструмената изузетно високе поузданости и факторске ваљаности, за процену релевантних антрополошких обележја деце која су потенцијални кандидати за остварење врхунских спортских достигнућа у тој спортској дисциплини.

- Извршити прогнозу, односно утврдити очекивани тренд спортских резултата које млади спортиста може остварити у будућности.

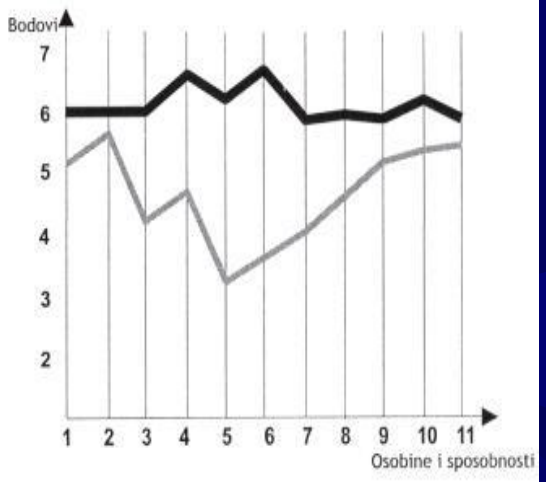
Моделне карактеристике

- Моделне карактеристике (модел шампиона, узор, идеал, геније) су вредности које се добијају на основу анализе способности и карактеристика знатног броја најуспешнијих појединаца одређене спортске дисциплине.

- Модел представља резултате врхунских спортиста светског нивоа у тој спортској дисциплини, изражене у нумеричким вредностима, које су резултати дијагностификовања антрополошких сегмената, базичне и специфичне оријентације.

Моделне вредности фудбалера у моторичким тестовима

ANTROPOLOŠKE VARIJABLE	MODELNE VRIJEDNOSTI	TESTOVNI REZULTATI NOGOMETAŠA X
1. Visina tijela	178.0	176.3
2. Težina tijela	74.0	72.0
3. Trčanje 30m leteći	3.30	3.48
4. Trčanje 10×30m p'15	40.0	43.2
5. Skok u vis iz mjesta	65.0	56.7
6. Skok uvis iz kretanja	75.0	62.6
7. Zgibovi	10.0	7.0
8. Duboki čučanj	111.0 kg (150% tjel. težine)	96.4 kg (134% tjel. težine)
9. Trčanje u slalomu bez lopte	8.60	8.80
10. Slalom s loptom	10.10	10.71
11. Primitak kisika – VO2 ml/kg/min	68.00	62.78

- Батерија тестова одступа од једне до друге спортске дисциплине, иако поједини мерни инструменти веома често могу бити употребљени у селекцији за различите спортске дисциплине.
- Последњих година настоји се доћи до што прецизнијих и специфичнијих мерних инструмената који ће и процес селекције учинити поузданијом.

- Прогноза се заснива на стандардима који се ослањају на квалитативности показатеља, који су добијени мерењима почетног степена способности и карактеристика, као и могућности развијања истих.

- Само појединац са високим почетним нивоом својих квалитета (потенцијала) и високим степеном усавршавања својих способности, може доћи до врхунског спортског нивоа!

СЕЛЕКЦИЈА У ИНДИВИДУАЛНИМ И ЕКИПНИМ СПОРТОВИМА

- Батерија тестова одступа од једне до друге спортске дисциплине, иако поједини мерни инструменти, веома често, могу бити употребљени, у селекцији за различите спортске дисциплине.
- Последњих година настоји се доћи до што прецизнијих и специфичнијих мерних инструмената који ће и процес селекције учинити поузданијом.
- Већина индивидуалних спортова, према стандарду сложености кретних структура, базичног је типа (атлетика, пливање, гимнастика, скијање).
- Због тога постаје разумљиво истицање базичних моторичких и морфолошких тестова у селекцији талената за те спортове.
- Насупрот томе, генетски одређени потенцијали морфолошког и функционалног карактера, нису значајно допринели проналажењу талената за спортске игре.

УЗРАСНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И СЕНЗИБИЛНЕ ФАЗЕ

Развојне карактеристике деце млађег школског узрста

- Ово раздобље издељено је на периоде у којима се констатују врло јасне биофизиолошке и моторне етапе развоја, и то:

1. до једне године живота;
2. Од 1. до 3. године живота;
3. Од 4 .до 7. година живота;
4. Од 7. до 10 године живота итд.

Млађи школски узраст (од 7. до 10. године)

- Овај период погодан је за **развој** највећег броја димензија личности, а посебно **моторичких**.
- ***Раст у висину*** у овом периоду бележи уједначеност и одређену успореност у односу на претходни период. ***Телесна маса*** је у видном порасту.
- ***Развој мускулатуре*** је изразит и почиње видно да напредује у осмој години.
- **Увећања брзине мишићне контракције** и активности (рада типа "издржљивости")

- Функција и величина ћелија великог мозга већ у осмој години веома су сличне функцији у одраслих особа
- Дисање постаје дубље и равномерније, око 20 респирација у минути , а витални капацитет расте од 1200 до 1300 cm у почетку до 2000 до 2100 cm на крају овог периода. Вентилација плућа такође расте (60 до 70 l / min.)
- Максимална потрошња кисеоника бележи пораст од 1,7 до 2,o l / min
- Фреквенција срца смањује се на 80-90 откуцаја у минути. Максимална оптерећења за овај узраст крећу се око 180 откуцаја у минути.
- Разлика међу половима у овом периоду по први пут јасно се уочавају.
- Базични метаболизам, иако показује ниже вредности, ипак је већи чак 1 ½ него у одраслог човека.

Сензибилне фазе

- Сензибилне фазе - **НАРОЧИТО ОСЕТЉИВИ ПЕРИОДИ** за тренажни процес односно за развој одређених особености деце.
- Оне су променљива категорија јер ово доба подразумева постојање индивидуалних разлика
- Биолошка зрелост и календарска старост

Најинтензивнији развој и усавршавање *моторичких способности* и усвајање кретних навика (од 7. до 14. год.)

- **Равнотежа -** период до 7 година,
- **Развој брзине покрета -** у времену од 8 до 9 године,
- **Технички веома сложене структуре -** период од 7. до 12. године,
- **Прираст мишићне силе** у периоду од 9 до 10 година;
- **Развој статичке издржљивости -** период од 8 до 10 година,
- **Период за природно регулисање релативних показатеља мишићне силе и висинско - тежинског односа** - доба од 7 до 14 година.

mudrosti.org
"Uspeh nije slučajnost.
To je težak rad,
istrajnost, učenje,
odricanje i, pre svega,
ljubav prema onome
što radite."
- Pele

ХВАЛА НА ПАЖЊИ !

